

Yrkes högskolan

RAPPORT 2023

Områdesanalys: Film, tv och eventteknik

Myndigheten för yrkes högskolan

Innehållsförteckning

Inledning	3
Innehåll.....	4
Yrkeshögskolans utbildningsinriktningar.....	4
Avstämningar.....	4
Yrkeshögskolans statistik.....	5
Bedömning av platsernas utveckling.....	5
Film, tv och eventteknik	6
Utfall ansökan 2022.....	7
Resultat från genomförda utbildningar.....	8
Efterfrågan på kompetens på 3–5 års sikt.....	10
Regionalt utbud och regional efterfrågan.....	17
Bedömning av utvecklingen för nya platser 2023 och på 3–5 års sikt.....	19
Definitioner	21

Inledning

Det här är ett analysunderlag som visar hur myndigheten ser på utbildningarnas resultat, efterfrågan på kompetens och utvecklingen av utbildningsplatser inom en viss utbildningsinriktning – eller en gruppering av utbildningsinriktningar som har en koppling till varandra.

I underlaget presenteras statistik avseende pågående och beviljade utbildningsplatser, resultat för en utbildningsinriktning, eller en gruppering av utbildningsinriktningar samt information om efterfrågan. Varje presentation avslutas med en bedömning av hur myndigheten ser på utvecklingen av utbildningsplatser inom en viss utbildningsinriktning de kommande 3–5 åren och hur många platser som kan beviljas i kommande ansökan.

Bedömningen bygger på en avvägning av vad som är rimligt att bevilja utifrån en rad faktorer, där de tre främsta är

- det ekonomiska utrymme som myndigheten beräknar ha för att bevilja statsbidrag och särskilda medel för programmen
- dimensionering av redan beviljade platser och pågående utbildningar
- efterfrågan på kompetens.

Det bör understrykas, att det kan finnas skillnader gentemot bedömningen och den efterfrågan på kompetens som finns. Myndigheten har begränsade medel och en mängd prioriteringar måste göras mellan samtliga utbildningsinriktningar. Det kan innebära att efterfrågan inte kan matchas med motsvarande antal utbildningsplatser. Andra faktorer kan också påverka och som leder till att det inte är rimligt att genomföra en ökning av en utbildningsinriktning.

Enligt förordningen (2011:1162) med instruktion för Myndigheten för yrkeshögskolan ska myndigheten analysera arbetsmarknadens behov av utbildningar inom yrkeshögskolan.

Målsättningen med områdesanalysen är att bidra till ökad transparens och tydlighet. Underlaget kan både hänvisas till inför det att en ansökan öppnar och vid bedömning och kan förhoppningsvis bidra till att skapa en röd tråd från den enskilda ansökan till myndighetens beslut. Det är värt att understryka att bedömningen av en utbildningsansökan väger in fler faktorer än just områdesanalyserna.

Innehåll

Strukturen är densamma för samtliga områdesanalyser. Varje områdesanalys innehåller följande information:

- utfall av årets ansökan och det nya utbildningsutbudet
- resultat från genomförda utbildningar
- beskrivning av efterfrågan på 3–5 års sikt
- regionalt utbud och regional efterfrågan
- bedömning av nya platser med avslut per år.

Yrkeshögskolans utbildningsinriktningar

Det finns drygt 200 utbildningsinriktningar inom yrkeshögskolan. Till varje utbildningsinriktning hör en SUN-kod som myndigheten har tagit fram genom att utgå från Svensk utbildningsnomenklatur (SUN). All statistik som presenteras är uppbyggd efter detta system.

Varje utbildningsinriktning leder till en yrkesroll eller flera närliggande yrkesroller. Det finns också utbildningsinriktningar som kategoriseras som "övriga" utbildningsinriktningar. Dessa övriga SUN-koder kan innehålla både specifika utbildningar för vilka det av någon anledning saknas en dedikerad inriktning, eller mer obestämbara utbildningar som inte passar in i några av de andra SUN-koderna.

Antalet utbildningsinriktningar kan förändras över tid. Myndigheten kan ta bort eller lägga till SUN-koder beroende på utvecklingen på arbetsmarknaden.

Avstämningar

I framtagandet av denna områdesanalys har avstämningar skett med olika berörda branscher eller andra relevanta aktörer som kan bidra till att ge en samlad bild av efterfrågan på kompetens på nationell och regional nivå.

Yrkeshögskolans statistik

Det finns en hel del statistik om yrkeshögskolan och för den som vill veta mer hänvisas till myh.se och scb.se.

Här presenteras endast en begränsad del och det statistiska underlaget som tas upp är

- statistik över pågående och beviljade utbildningsplatser per utbildningsinriktning
- examensgrad från avslutade utbildningar per utbildningsinriktning
- andel i arbete från avslutade utbildningar per utbildningsinriktning
- arbetets överensstämmelse med utbildningen per utbildningsinriktning
- utnyttjade platser per utbildningsinriktning.

Statistik över pågående och beviljade utbildningsplatser utgör en grund för dimensionering av nya utbildningsplatser. Det som är särskilt relevant att visa i detta sammanhang är statistik över platser per slutår, för att illustrera vilket utflöde av kompetens som utbildningarna kan bidra med per år om alla beviljade platser utnyttjas.

Statistiken visar också var i landet beviljade utbildningar är placerade. Utbildningar inom yrkeshögskolan ska ha en utifrån arbetslivet lämplig regional placering och den regionala efterfrågan är en viktig aspekt vid beviljandet av nya platser.

Examensgrad, andel i arbete, arbetets överensstämmelse med utbildningen samt utnyttjade platser är alla olika sätt att mäta utbildningarnas resultat per utbildningsinriktning.

Bedömning av platsernas utveckling

Det nya underlaget avslutas med en bedömning av hur antalet platser per utbildningsinriktning kommer att utvecklas på 3–5 års sikt och hur många platser som kan beviljas i kommande ansökan.

Bedömningen är inte ett facit över hur det kommer att bli. Antalet platser kan komma att bli lägre eller högre än bedömningen. Det beror på en mängd faktorer såsom bedömning av ansökningar, förändringar i vår omvärld och hur mycket statsbidrag eller särskilda medel som kan fördelas mellan alla utbildningsinriktningar.

Film, tv och eventteknik

Denna områdesanalys omfattar de utbildningsinriktningar som bidrar till kompetens inom film- och tv-produktion samt eventteknik.

Film- och tv-produktion	SUN-KOD 213ba
Film- och tv-producent	SUN-KOD 213bb
Manusförfattare	SUN-KOD 213bd
Övriga utbildningar film-, radio- och tv-produktion	SUN-KOD 213by
Eventtekniker	SUN-KOD 523xa

Utfall ansökan 2022

Utbildningsinriktningar	Ansökningar	Beviljade ansökningar
Film- och tv-produktion	7	4
Film- och tv-producent	2	0
Manusförfattare	0	0
Övriga utbildningar film-, radio- och tv-produktion	3	1
Eventtekniker	4	2

Källa: MYH.

Pågående och beslutade platser per utbildningsinriktning och slutår. Färgmarkeringen visar vilka år kommande beslut kan påverka antalet platser.

Utbildningsinriktningar	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Film- och tv-produktion	151	174	202	142	60	
Film- och tv-producent	20	46	46	26		
Manusförfattare	38	38	20			
Övriga utbildningar film-, radio- och tv-produktion*	26	96	131	35		
Eventtekniker	20	60	48	60	20	

*Under övriga utbildningar film-, radio- och tv-produktion ligger utbildningar till livesändningsspecialist, podcast-produktion och professional video editor.

Källa: MYH.

Platser som beviljas efter ansökan 2023 påverkar i huvudsak slutåren 2026 och framåt. Detta beroende på att utbildningarna är mellan 300 och 450 yrkeshögskolepoäng långa. Nya platser kan fyllas på vid varje ansökan och på så vis byggs utflödet på framåt.

Resultat från genomförda utbildningar

Examensgraden de tre senaste slutåren.

Utbildningsinriktningar	2020	2021	2022
Film- och tv-produktion	85 %	80 %	79 %
Film- och tv-producent
Manusförfattare	..	91 %	87 %
Övriga utbildningar film-, radio- och tv-produktion	88 %	90 %	91 %
Eventtekniker	81 %	80 %	78 %
Totalt för yrkeshögskolan	72 %	70 %	67%

Källa: SCB.

Om en cell är prickad betyder det att antalet observationer per utbildningsinriktning är för få för att resultatet ska kunna visas.

Andel i arbete och arbetets överensstämmelse med utbildningen helt eller till största delen året efter examen (avser examinerade 2021).

	Överensstämmelse arbete – utbildning					
	Andel i arbete	Felmarg. ±	Helt/till största delen	Felmarg. ±	Till viss del	Felmarg. ±
Film- och tv-produktion	88 %	9 %	63 %	13 %	16 %	9 %
Totalt för yrkeshögskolan	91 %	1 %	65 %	1 %	25 %	1 %

Angivet med 95 procents konfidensintervall.
Källa: SCB.

Antalet observationer för utbildningsinriktningarna film- och tv-producent, manusförfattare och övriga utbildningar inom film-, radio- och tv-produktion samt eventtekniker är för få att resultat ska kunna redovisas.

Andel outnyttjade platser per startår.

Utbildningsinriktningar	2020	2021	2022
Film- och tv-produktion	2 %	1 %	8 %
Film- och tv-producent	.	0 %	0 %
Manusförfattare	0 %	0 %	0 %
Övriga utbildningar film-, radio- och tv-produktion	0 %	0 %	0 %
Eventtekniker	50 %	0 %	4 %
Totalt för yrkeshögskolan	9 %	9 %	12 %

Källa: MYH.

Reflektion över resultat från genomförda utbildningar

För de utbildningsinriktningar där resultaten kan visas ligger examensgraden en bra bit över genomsnittet för yrkeshögskolan som helhet. Film- och tv-produktion samt eventtekniker uppvisar ändå en sjunkande trend. Utbildningsinriktningen övriga utbildningar film-, radio- och tv-produktion uppvisar en ökande examensgrad.

Resultaten för andel i arbete och arbetets överensstämmelse med utbildningen ligger några procentenheter under genomsnittet för yrkeshögskolan för utbildningsinriktningen film- och tv-produktion. Resultaten för övriga utbildningsinriktningar kan inte redovisas.

Utbildningsinriktningarna film- och tv-producent, manusförfattare och övriga utbildningar film-, radio- och tv-produktion fyller sina platser helt. Även film- och tv-produktion samt eventtekniker fyller sina platser i högre grad än genomsnittet för yrkeshögskolan, utom år 2020 då endast hälften av platserna till eventtekniker nyttjades.

Slutsats

Utbildningarna inom området film- och tv samt eventteknik fyller sina platser väl. De har också en examensgrad över genomsnittet för yrkeshögskolan. Det går inte att dra några slutsatser om andel i arbete och arbetets överensstämmelse med utbildningen för fyra av fem utbildningsinriktningar eftersom antalet observationer är för få och därför inte kan redovisas. Examinerade från utbildningsinriktningen film- och tv-produktion har ett arbete året efter examen i nästan lika hög grad som examinerade från yrkeshögskolan totalt – detta trots att anställningarna i branschen ofta är projektbaserade och därmed tidsbegränsade. Projektbaserade anställningsformer innebär att individen riskerar att stå utan arbete eller har andra arbeten i perioder. Överensstämmelsen mellan utbildning och arbete är också något lägre för utbildningsinriktningen film- och tv-produktion än genomsnittet för yrkeshögskolan.

Efterfrågan på kompetens på 3–5 års sikt

Film och tv

Utbildningarna inom utbildningsområdet film och tv leder till en mängd olika yrkesroller som till exempel manusförfattare, filmarbetare i kreativa funktioner som mask, kostym och scenografi, filmarbetare i samordnande och koordinerande funktioner som platschef och produktionskoordinator, filmarbetare i tekniska funktioner som ljud, ljus och kamera, produktionsledare och producenter inom film, tv och podcast samt specialister inom livesändning och tv-produktion.

Enligt Yrkesnämnden för film och tv (YNFT) kan yrkesrollerna förenklat förklaras genom tre huvudsakliga funktioner: A-, B- och C-funktioner. A-funktionerna har ett kreativt och organisatoriskt ansvar och återfinns till exempel inom arbetsledande yrkesroller. Dessa kompetenser ligger på en avancerad nivå och utbildas på universitet och högskola. B-funktionerna utgörs av roller där yrkesspecifik kompetens krävs med specialisering inom ett yrkesområde. Dessa utbildas inom yrkeshögskolan. C-funktionerna ligger på en grundnivå och utbildas till exempel inom yrkesvux eller på folkhögskola och leder till ingångspositioner i branschen. Enligt YNFT, som på olika sätt arbetar aktivt för att stödja och stärka kopplingarna mellan bransch och utbildning, pågår ett arbete med att tydliggöra branschens yrkesroller och att kravställa vilka kompetenser som krävs för olika funktioner och yrkesroller. Syftet är bland annat att synliggöra karriärvägar och att utbildningar ska etableras på rätt nivå där efterfrågan finns. I detta arbete har baskompetenser identifierats som är branschgemensamma och ingår i alla yrkesprofiler oavsett nivå, till exempel arbetsmiljö- och säkerhetsarbete.

Branschen präglas av en stor andel projektanställningar och frilansare. Yrkesverksamma förväntas självständigt kunna navigera i branschens strukturer och kunna utföra arbete utifrån varierande rutiner och förutsättningar. Inspelning kan ske på flera platser i en hög takt och med snabbt förändrade förutsättningar. Ensamarbete förekommer.

Globalisering, digitalisering och den snabba tekniska utvecklingen är exempel på trender som påverkar branschen i stort. Enligt YNFT har produktionen blivit mer komplex och kraven på kompetens ställs allt oftare av stora multinationella produktionsbolag och finansörer. Produktionsteknologier utvecklas i snabb takt och enligt YNFT växer sig produktionslandskapet för dramaserier och spelfilm successivt närmare dataspelsbranschen. Investeringar i virtuella studios för digital produktion skapar kompetensbehov kopplat till exempelvis animering, visuella effekter och realtidsrendering.

Nya affärs- och finansieringsmodeller växer också fram och påverkar behovet av kompetens. Sedan streamade tjänster gjorde sitt intåg har produktionstakten ökat till följd av nya konsumtionsvanor. Pandemiåren drev på utvecklingen. Sedan 2022 administrerar Tillväxtverket ett statligt stöd till produktion av audiovisuella verk som syftar till att öka antalet produktioner i Sverige. Tillgången på utbildad arbetskraft är ofta det som avgör i vilket land en produktion läggs.

Enligt myndighetens kontakter med branschen börjar effekterna av lågkonjunktur och inflation märkas. 2023 präglades av ett minskande antal produktioner och många yrkesverksamma stod utan uppdrag. I artikeln *"Branschens oro inför framtida dramaproduktioner: nålsögat har blivit mindre"* i Dagens Nyheter den 3 augusti 2023 bekräftar branschorganisationen Film- och tv-producenterna de kärvare tiderna när exempelvis TV4 och SVT ska spara. Även branschrapporten *"Nostradamus Report: Everything Changing All At Once"* från 2023 där ledande företrädare för branschen har intervjuats om film- och tv-dramavärldens framtid, förutspår att lågkonjunktur och inflation kommer att ge en dämpande effekt på film- och tv-sektorn de kommande 3–5 åren och att antalet produktioner kommer att minska. Samtidigt förväntas ny produktionsteknik och AI bidra till att många jobb förändras eller försvinner. Enligt rapporten behöver branschen jobba aktivt för att behålla attraktionskraften hos befintliga och potentiella arbetstagare och i det arbetet utpekas mångfald, jämställdhet, inkludering, hälsa, säkerhet och grönare produktionsmetoder som viktiga framtidsfrågor.

I SCB:s rapport *Trender och prognoser 2020* presenteras framskrivningar över hur tillgång och efterfrågan på utbildade beräknas se ut under kommande år fram till år 2035. I prognosen för gruppen "medieproduktion" ingår utbildningar inom film-, radio- och tv-produktion (tillsammans med utbildningar inom bland annat grafisk formgivning, reklam, foto och illustration). Enligt rapporten finns risk för överskott på arbetsmarknaden på sikt givet att antalet nybörjare och examensfrekvenser ligger kvar på nuvarande nivåer. SCB påpekar dock att utbildningsgruppen är heterogen och framtidsutsikterna kan komma att skilja sig åt beroende på utbildningens inriktning.

Enligt YNFT finns ett fungerande utbildningsutbud för nyutbildade filmarbetare på yrkeshögskolan. Ett utvecklat utbildningsutbud önskas även för tv-produktion eftersom det enligt yrkesnämnden krävs olika metodik, utrustning och arbetsprocesser. Utbildning för inslagsproducenter, redigerare och reportagefotografer efterfrågas. Det finns också ett behov av kompetens inom outside broadcasting (OB) för nyhets- eller evenemangssändningar, enligt YNFT. Kompetensen handlar om att kunna styra teknik för både produktion och överföring från en OB-buss via länk till tv-stationen.

Utbildningarna inom inriktningarna film- och tv-produktion, film- och tv-producent samt övriga utbildningar film – radio- och tv-produktion leder till ett flertal olika yrkesroller. Yrkesrollerna ingår dessutom i flera olika yrkesgrupper och yrkesområden enligt standard för svensk yrkesklassificering, SSYK, som är ett system för att gruppera individers yrken eller arbetsuppgifter. Det innebär att utbildningsinriktningarna är mångfacetterade och därmed komplexa att analysera efterfrågan för.

Under 2023/2024 pågår en genomgång och översyn av SUN-strukturen för de film- och tv-relaterade utbildningsinriktningarna i syfte att kunna säkerställa ett så korrekt och transparent utbildningsutbud som möjligt. Beroende på utfallet av översynen, kan redovisningen komma att förändras något framöver. Det gäller utbildningsinriktningarna film- och tv-produktion, film- och tv-producent och övriga utbildningar film-, radio- och tv-produktion. Eventuella omkodningar av utbildningar inom dessa inriktningar kan komma att ske framöver.

Produktionsledare, producenter och samordnande roller

I yrkesgruppen regissörer och producenter av film, teater med mera – SSYK 2654 ingår yrkesroller som producent, koordinator, projektledare, produktionsledare och produktionsplanerare inom kultur, media, film, scen och dataspel. Av SCB:s yrkesregister framgår att det fanns cirka 2 662 anställda regissörer och producenter av film, teater med mera 2021. Det fanns även 870 egna företagare. Av de anställda befann sig 133 anställda i åldersspannet 60–64 år. Utflödet från yrkeshögskolan till denna yrkesgrupp (från utbildningsinriktningarna film- och tv-produktion samt film- och tv-producent), summerar under perioden 2021–2025, då åldersgruppen väntas gå i pension, till 435 platser. Det innebär att utflödet från yrkeshögskolan till yrkesgruppen är drygt tre gånger högre än rådande pensionsavgångar. Enligt Arbetsförmedlingens rapport *Långsiktig yrkesområdesanalys Kultur, Media, Design* från 2023, bedöms antalet förvärvsarbetande regissörer och producenter öka, men i en successivt minskande takt. En av orsakerna är den ökade efterfrågan på strömnings-tjänster, där strömningsföretag exempelvis börjat producera material själva.

Förutom yrkeshögskolan finns utbildning på universitets- och högskolenivå samt inom folkhögskolan och inom konst- och kulturutbildning. Exempel på högskoleutbildning är producent för film, tv och nya medier – master, på Stockholms konstnärliga högskola samt kandidatprogrammen film och tv-produktion samt audiovisuell produktion vid högskolan i Dalarna. Även Sundbybergs och Katrinebergs folkhögskolor har filmlinjer och Molkoms folkhögskola har en linje för film, skapande och produktion. Det finns även ett antal konst och kulturutbildningar inom film- och filmproduktion.

I takt med att filmbranschen vuxit och med ökad internationell inblandning har kunskapskraven ökat på den enskilde filmarbetaren. Enligt YNFT krävs eftergymnasial utbildning för att kunna arbeta som producent eller produktionsledare. Tillräckligt med praktisk erfarenhet krävs för att kunna få en anställning, därför föredrar branschen yrkeshögskolan och det lärande i arbete som utbildningsformen erbjuder. Universitets- och högskoleutbildningar har rätt nivå, men innehåller för lite praktik och fokuserar inte tydligt på avgränsade och arbetsledande yrkesroller, menar branschen. Snarare ses universitets- och högskoleutbildningar som ett lämpligt komplement och bakgrund för yrkeshögskolans mer praktiska utbildningar. Folkhögskolornas utbud av kurser och utbildning inom film- och tv-produktion är enligt branschen för breda och grunda och leder möjligen till ingångspositioner i c-funktioner.

Tekniska roller inom film- och tv-produktion

Yrkesroller i tekniska funktioner inom ljud, ljus och kamera, filmklippare, filmtekniker, bildingenjör, redigerare i rörlig bild och animationsoperatör är exempel på yrkesbenämningar som ingår i yrkesgruppen bild- och sändningstekniker – SSYK 3521. Yrkesgruppen ansvarar för teknik och leder arbete vid sändning av tv-program från studio eller inspelningsbuss. De planerar och hanterar utrustning för redigering och mixning av ljud- och bildinspelningar, gör mixbearbetning av inspelningar samt överför ljud till och från olika media. Av SCB:s yrkesregister framgår att det fanns cirka 2127 anställda i yrkesgruppen bild- och sändningstekniker 2021. Det fanns även 91 egna företagare. Av de anställda befann sig cirka 55 anställda i åldersspannet 60–64 år. Utflödet från yrkeshögskolan till denna yrkesgrupp

(från utbildningsinriktningarna film- och tv-produktion samt övriga utbildningar film-, radio- och tv-produktion), summerar under perioden 2021–2025, då denna åldersgrupp väntas gå i pension, till 821 utbildningsplatser. Utflödet av kompetens från yrkeshögskolan ligger därmed långt över pensionsavgångarna i yrkesgruppen. Pensionsavgångar är dock inte det enda som påverkar rörligheten inom en yrkesgrupp. YNFT framför till myndigheten att behovet är större än så eftersom tekniker inom film och tv kan ta inspelningstekniska uppdrag inom hela den audiovisuella sektorn, även inkluderat dataspelsbranschen, eftersom deras kompetens lätt kan anpassas.

Enligt Arbetsförmedlingens yrkesprognos för grupperingen ljud-, ljus- och bildtekniker (vilken inkluderar yrkesgrupperna bild- och sändningstekniker – SSYK 3521 samt ljud-, ljus- och scentekniker – SSYK 3522), är det stora möjligheter till arbete på tre års sikt. Den tekniska utvecklingen går snabbt vilket innebär att utbildningarnas innehåll behöver anpassas och utbildningsutbudet kompletteras eller förändras över tid för att tillgodose branschen med relevant och aktuell kompetens. Yrkeshögskolan har också ett utflöde till närliggande yrkesrollen scen- och eventtekniker som presenteras nedan.

Enligt YNFT krävs eftergymnasial utbildning för att kunna arbeta i tekniska roller inom film- och tv-produktion. För att kunna få en anställning krävs tillräckligt med praktisk erfarenhet, därför föredrar branschen yrkeshögskolan och det lärande i arbete som utbildningsformen erbjuder. Det finns några breda universitet- och högskoleutbildningar inom filmproduktion som till exempel vid högskolan i Dalarna och Stockholms konstnärliga högskola, men de utbildar inte till specifika tekniska yrkesroller. Inom folkhögskolan finns ett antal utbildningar som exempelvis postproduktion för film och tv vid Sundbybergs folkhögskola, animation vid Sörängens folkhögskola och film crew vid Gotlands folkhögskola. Men enligt branschen är folkhögskolornas utbildningar generellt för breda och grunda och leder möjligen till ingångspositioner i C-funktioner.

Kreativa och övriga roller inom film- och tv-produktion

Inom utbildningsinriktningarna film och tv-produktion samt övriga utbildningar inom film-, radio- och tv-produktion, finns ett fåtal platser till filmarbetare i kreativa teamfunktioner som mask, scenografi och kostym. Dessa tillhör sinsemellan helt olika yrkesgrupper enligt SSYK och ibland även andra yrkesområden. Enligt YNFT önskar branschen bevara dessa utbildningar på yrkeshögskolan. Alternativa utbildningsvägar skulle kunna vara kandidatprogrammet i scenkonst med inriktning mask och peruk, kostymdesign eller scenografi vid Stockholms konstnärliga högskola eller film scenografi och attributmakeri vid Edelviks folkhögskola. Ytterligare exempel är scenkostym och historiska dräkter vid Tillskärarakademien i Göteborg, konst- och kulturutbildningar som textil form samt arkitektur och design vid Nyckelviksskolan. Även privata utbildningar finns till sminkör/make-upartist.

Manusförfattare

Manusförfattare är en nyckelkompetens för all film- och tv-produktion eftersom det utgör grunden för produktionen. Manusförfattare utvecklar idéer och manus för olika format och produktioner, antingen på uppdrag eller utifrån egna initiativ. Arbetet sker i huvudsak genom eget företagande på frilansbasis, men när efterfrågan på strömmad media ökat och nya aktörer etablerat sig på marknaden har större streamingaktörer även börjat anställa manusförfattare. Enligt YNFT är efterfrågan stor på utbildade manusförfattare som kan producera på beställning med bibehållen kvalitet.

Manusförfattare tillhör yrkesgruppen författare med flera – SSYK 2641. Av SCB:s yrkesregister framgår att det fanns cirka 1 327 anställda författare med flera 2021. Det fanns även 625 egna företagare 2021. Av de anställda befann sig cirka 122 anställda i åldersspannet 60–64 år. Utflödet av platser till manusförfattare via yrkeshögskolan summerar under perioden 2021–2025, då denna åldersgrupp väntas gå i pension, till 198 utbildningsplatser. Yrkeshögskolan försörjer därmed yrkesgruppen med manusförfattare i en omfattning som överstiger pensionsavgångarna.

Utöver yrkeshögskolan finns bland annat utbildning via högskolan, folkhögskolan och inom konst- och kulturutbildningar, exempelvis kandidatprogrammet manus för film och tv vid Dalarnas högskola, masterprogram i film och media med inriktning manus för film och tv vid Stockholms konstnärliga högskola, film – skapande och produktion vid Molkom folkhögskola samt skivlarlinjen, film och filmproduktion på Kulturama. Kompetens från yrkeshögskolan är särskilt efterfrågat eftersom utbildningarna är praktiskt inriktade snarare än konstnärligt skapande, enligt YNFT.

Eventtekniker

Grundläggande gymnasieutbildning till arbete som tekniker inom eventteknik kan ske via teknikprogrammet eller estetiska programmet. Utöver yrkeshögskolan finns även utbildning via folkhögskola samt universitet och högskola i viss omfattning. Folkhögskolan kan till exempel ha eftergymnasial utbildning till ljudtekniker men nuvarande utbud är begränsat. Luleå tekniska universitet erbjuder programmet ljudtekniker och Blekinge högskola programmet digital ljudproduktion.

Yrkesrollen kräver enligt branschorganisationen Svensk teaterteknisk förening (STTF) en rad licenser och annan specialistkunskap i till exempel riggning, belastningsberäkningar, mobila plattformar, fallskydd, D-HLR, brand, lagar, regler och förordningar. Därför är eftergymnasial utbildning särskilt lämpad. Enligt STTF behövs ett utbud av både yrkeshögskoleutbildning och högskoleutbildning. De något längre och bredare utbildningarna via högskolan kan i högre grad leda till arbetsledande befattningar.

Eventtekniker ingår i yrkesgruppen ljus-, ljud- och scentekniker – SSYK 3522. Enligt definitionen för eventtekniker ingår i yrkesrollen att rigga och programmera utrustning för ljus, ljud och scenmaskineri och att ansvara för ljussättning och scenbyggnation, funktion, teknisk utrustning och underhåll.

Enligt SCB var det 2 434 anställda i yrkesgruppen 2021. Det fanns även 272 egna företagare. Av de anställda befanns sig 164 personer i åldersgruppen 60–64 år och 242 i åldersgruppen 55–59 år. Platser med slutår summerar under åren 2021–2025, då den äldre åldersgruppen väntas gå i pension, till 203. Utbudet är något högre än det väntade antalet pensionsavgångar. STTF framför till myndigheten att behoven är större än så eftersom det idag råder stor brist på tekniker samtidigt som utbudet på event och konserter har ökat efter pandemin.

Enligt STTF finns ett behov av kompetensutveckling och fler utbildningar inom teknikområdet inom event, scen och digital produktion. Här kan kompetensbehoven och omfattningen av dem behöva tydliggöras. Till exempel bör yrkesrollerna ljudtekniker och liveljudtekniker särskiljas. Utbud av utbildningar för liveljudtekniker saknas i stort sett. En ljudtekniker skulle med hjälp av YH-kurser kunna vidareutbildas till liveljudtekniker. Även YH-flex kan vara ett bra verktyg för att höja kompetensen bland redan yrkesverksamma. Här kan yrkesgruppen 3521 – bild- och sändningstekniker, som nämnts ovan, vara relevant.

I svensk scenkonsts rapport *Plats kring scen – så kan kompetensförsörjningen till scenkonsten stärkas* från 2023 beskrivs hur pandemin påverkade verksamheterna och vilka konsekvenser det ledde till för kompetensförsörjningen. I takt med att stora delar av den ordinarie verksamheten ställde in lämnade många tekniker branschen och har sedan dess inte återvänt. Samtidigt hade nyutbildade personer svårt att få LIA och därmed att ta sig in på arbetsmarknaden. Kompetensbristen är därför större nu än den var innan pandemin. Kommande pensionsavgångar kommer också att påverka tillgången på arbetskraft framöver. Arbetskraft kan idag behöva flygas in från andra länder för att event ska kunna genomföras. Arbetskraftsbristen är enligt rapporten mest akut inom ljus- och bildteknik, tätt följt av scenteknik och liveljudteknik.

Arbetsförmedlingen har en gemensam yrkesprognos för grupperingen ljud-, ljus- och bildtekniker, i vilken alltså även bild- och sändningstekniker, som nämnts ovan, inkluderas med ett ungefär lika stort antal. Totalt summerar det till cirka 4 400 yrkesverksamma. Enligt den yrkesprognosen är det stora möjligheter till arbete för grupperingen på tre års sikt.

Ljud-, ljus- och scentekniker tas upp i Arbetsförmedlingens *Långsiktig yrkesområdesanalys – kultur, media och design* från 2023. I rapporten skriver Arbetsförmedlingen att antalet ljud-, ljus- och scentekniker har ökat mellan 2016 och 2021. Framöver bedöms antalet förvärvsarbetande fortsatt kunna bli fler. Enligt Arbetsförmedlingen är efterfrågan på tekniker stor och förväntas vara det även framgent. För få utbildas samtidigt som behovet av drift, installation och underhåll kommer att vara stort framöver. Drift och löpande arbete kommer dock att kunna automatiseras i allt större utsträckning, vilket bedöms kunna dämpa efterfrågan något.

Vidareutbildning för yrkesverksamma inom film, tv och eventteknik

Kurser inom yrkeshögskolan är ett efterfrågat verktyg för kompetensutveckling av redan yrkesverksamma inom film och tv. Branschens aktörer anser att kompetensutveckling för etablerade frilansare är viktig för att behålla yrkeskåren, undvika kompetensflykt, erbjuda omställning och ge möjlighet till fortbildning.

Den snabba tekniska utvecklingen, särskilt relaterat till AI inom olika yrkesområden och arbetsprocesser för virtuell produktion, samt branschens ökade krav på hållbarhet är exempel på faktorer som medför behov av ny kunskap hos yrkesverksamma. Nya programvaror, tekniska processer eller anpassning till inspelning i virtuell miljö är exempel på innehåll som behövs. Hittills har kurserna hållbar broadcasttekniker – funktioner i en studio och hållbar produktion inom film och tv beviljats 80 respektive 120 platser totalt 2022 och 2023.

Branschen uttrycker behov av fortbildning hos yrkesverksamma i arbetsledande roller. Det handlar om kompetenser inom till exempel arbetsmiljö, hållbarhet, ledarskap samt metoder för branschrelaterat kvalitetsarbete. Hittills har kursen ledarskap och arbetsmiljö inom spelfilm och tv-drama beviljats 30 platser 2020. Här kan även uppdragsutbildning vara ett alternativ.

Kortare kurser i branschintroduktion skulle kunna bidra till att använda kompetens från närliggande branscher när många inspelningar förläggs under samma period eller för personer i omställning. Det kan till exempel röra sig om olika typer av hantverkare, frisörer, administratörer och tekniker som behöver en introduktionskurs för att kunna ta uppdrag när en filmproduktion förlägger inspelning i ens närområde.

Enligt YNFT saknar merparten av de yrkesverksamma dokumenterad kompetens. Validering tillsammans med kompletterande utbildning samt YH-flex kan vara ett alternativ för dessa.

I nuläget saknas beviljade YH-kurser inom eventteknik men behovet finns enligt STTF. Aktuella områden kan vara mediaserver, streaming, live ljud, digitala plattformar för ljusbord, ljudbord och scenmaskineri.

Nedanstående tabell visar beviljade platser för YH-kurser per startår inom film och tv sedan 2020.

Platser med slutår	2020	2021	2022	2023	2024	Totalt
Film- och tv-produktion			50	150		200
Övriga utbildningar ledning och administration	30					30
Total summa	30		50	150		230

Källa: MYH.

Regionalt utbud och regional efterfrågan

Nedanstående tabeller visar antal platser som avslutas per år i respektive region/län. Antal platser innebär tillgängliga utbildningsplatser och det är inte säkert att de motsvarar antal personer som examineras.

Utbildning inom *film- och tv-produktion*. Antal platser per region/län och slutår. Färgmarkeringen visar vilka år kommande beslut kan påverka.

Platser med slutår per län	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Kalmar	32	32	32	32	32	
Skåne	25	25	25			
Stockholm	70	105	105	70		
Västra Götaland	24	12	40	40	28	

Källa: MYH.

Utbildning till *film- och tv-producent*. Antal platser per region/län och slutår. Färgmarkeringen visar vilka år kommande beslut kan påverka.

Platser med slutår per län	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Stockholm		26	26	26		
Västra Götaland	20	20	20			

Källa: MYH.

Utbildning till *manusförfattare*. Antal platser per region/län och slutår. Färgmarkeringen visar vilka år kommande beslut kan påverka.

Platser med slutår per län	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Värmland	18	18				
Västra Götaland	20	20	20			

Källa: MYH.

Utbildning till övriga utbildningar film-, radio- och tv-produktion. Antal platser per region/län och slutår. Färgmarkeringen visar vilka år kommande beslut kan påverka.

Platser med slutår per län	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Stockholm	26	96	131	35		

Källa: MYH.

Utbildning till eventtekniker. Antal platser per region/län och slutår. Färgmarkeringen visar vilka år kommande beslut kan påverka.

Platser med slutår per län	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Stockholm	20	20	20	20	20	
Västernorrland		12		12		
Västra Götaland		28	28	28		

Källa: MYH.

Denna översikt visar att den stora majoriteten av utbildningsplatser för film och tv finns i Stockholm följt av Västra Götaland. Även Kalmar, Skåne och Värmland har ett mindre utbud. Norr om Stockholm saknas utbildningsplatser för film- och tv-produktion inom yrkes-högskolan. Endast två utbildningar går på distans. Arbetsstillfällena och behov av kompetens kan finnas över hela landet även om inspelningsunderlaget kommer oregelbundet och produktionerna är för få i norr för att kunna ta emot praktikanter på LIA under bestämda perioder, enligt YNFT.

Utbildningsplatserna till eventtekniker finns i Stockholm och Västra Götaland. Även Västernorrland har ett utbud.

Regionalt utvecklingsansvariga

Myndigheten för också en dialog om efterfrågan på kompetens med regionernas utvecklingsansvariga (RUA). De flesta regioner som har ett befintligt utbildningsutbud inom film och tv uppger 2023 att utbudet bör bevaras eller öka. Ingen av dem har svarat att utbudet bör minska. I Skåne finns en regional satsning på att öka tillväxten genom film- och tv-produktion. Region Blekinge uppger också behov av utbildning inom film- och tv-produktion. I Västra Götaland uttrycker RUA en önskan om att bibehålla utbudet inom eventteknik. I Halland finns enligt RUA behov av utbildning med inriktning bild- och sändningsteknik, ljus-, ljud- och scenteknik.

Bedömning av utvecklingen för nya platser 2023 och på 3–5 års sikt

Myndigheten bedömer att platser med slutår kommer att utvecklas enligt följande för perioden 2023–2028

Under 2023/2024 pågår en genomgång och översyn av SUN-strukturen för de film- och tv-relaterade utbildningsinriktningarna i syfte att kunna säkerställa ett så korrekt och transparent utbildningsutbud som möjligt. Beroende på utfallet av översynen kan redovisningen komma att förändras framöver. Eventuella omkodningar av utbildningar inom film- och tv-produktion, film- och tv-producent samt övriga utbildningar film-radio- och tv-produktion kan komma att ske framöver.

Film- och tv-produktion

Utbudet av de mer tekniskt inriktade utbildningarna bedöms kunna bevaras med hänsyn till Arbetsförmedlingens yrkesprognos samt den snabba tekniska utvecklingen. YH-kurser skulle kunna användas för att fortbilda redan yrkesverksamma. Däremot bedöms utbudet till produktionsledare och samordnande roller kunna minska något med anledning av höga utflöden i förhållande till yrkesgruppens storlek och rådande pensionsavgångar, alternativa utbildningsvägar och med anledning av minskande produktion.

Film- och tv-producent

Bedömningen är att utbudet av filmproducenter, produktionsledare och samordnande roller är hög i förhållande till yrkesgruppens storlek och rådande pensionsavgångar, alternativa utbildningsvägar och minskande film och tv-produktion. Utflödet bedöms kunna minska något framöver.

Manusförfattare

Med minskande produktion och flera alternativa utbildningsvägar är bedömningen att nuvarande dimensionering ligger i överkant och skulle kunna minska.

Övriga utbildningar film, radio och tv-produktion

Bedömningen är att utbudet kan bevaras med hänsyn till Arbetsförmedlingens yrkesprognos samt den snabba tekniska utvecklingen. YH-kurser skulle kunna användas för kompetensutveckling av redan yrkesverksamma.

Eventtekniker

Bedömningen är att utbudet förmodligen skulle kunna öka något med hänsyn till yrkesgruppens storlek och Arbetsförmedlingens yrkesprognos.

Bedömningen kommer att ses över årligen, i samband med att områdesanalyserna uppdateras.

DEFINITIONER

Andel i arbete	<p>De examinerades sysselsättning följs upp årligen via en enkät. Det huvudsakliga syftet är att ta reda på hur stor andel av de examinerade som har ett arbete året efter examen och hur väl arbetet överensstämmer med utbildningen.</p> <p>Andel i arbete avser examinerade som har uppgett att de har arbete året efter sin examen. Studerande på utbildningar som inte ger examen eller som inte har tagit examen ingår inte i undersökningen.</p>
Arbetets överensstämmelse med utbildningen, helt eller till största delen	<p>Arbetets överensstämmelse med utbildningen, för examinerade som uppgett att de har ett arbete året efter sin examen, mäter hur väl arbetet överensstämmer med utbildningen enligt tre indelningar: helt eller till största delen, till viss del eller inte alls. I detta material har endast resultatet för helt eller till största delen samt till viss del använts.</p> <p>Studerande på utbildningar som inte ger examen eller som inte har tagit examen ingår inte i undersökningen.</p>
Examensgrad	<p>Statistiska centralbyrån (SCB) är ansvarig för officiell statistik om yrkeshögskolan. Den officiella statistiken innehåller bland annat statistik om examinerade och examensgrad.</p> <p>Examensgrad beräknas som andel examinerade av antagna som bedrivit studier på utbildningar som ger examen.</p> <p>Examinerade avser antagna som har uppfyllt alla villkor för examen. Examinerade hänförs till det slutår som en utbildningsomgång har.</p> <p>För examinerade finns en eftersläpning i statistiken på grund av sena kompletteringar. Uppgifter för det senaste referensåret redovisas därför i november.</p>
Konfidensintervall	<p>Eftersom svarsbortfall förekommer är statistiken behäftad med viss osäkerhet. De redovisade procenttalen är därför skattningar med ett 95-procentigt konfidensintervall, vilket innebär att det sanna värdet ligger inom ett visst intervall med 95 procents säkerhet. Intervallet skrivs ut bredvid punktskattningen (andelen) med symbolen \pm, till exempel 90 ± 2. Det betyder att det sanna värdet, med 95 procents säkerhet ligger mellan 88 och 92 procent (SCB).</p>
Outnyttjade platser	<p>Outnyttjade platser avser summan av inställda platser och outnyttjade platser tre veckor efter start på varje enskild utbildningsomgång.</p>
SUN-inriktningar	<p>Svensk Utbildningsnomenklatur (SUN) är en klassificering av utbildningar som SCB ansvarar för. Den är en standard för klassificering av enskilda utbildningar samtidigt som den utgör ett system för aggregering av utbildningar till större grupper. Varje utbildning grupperas efter SUN-inriktning. Den mest aggregerade nivån är en position (en siffra). Den mest detaljerade nivån är fyra positioner (tre siffror och en bokstav).</p> <p>Myndigheten för yrkeshögskolan behöver dock kunna gruppera utbildningarna efter en mer detaljerad indelning än den officiella. Därför har myndigheten gjort en egen utvidgning av SUN genom att skapa en femte position bestående av ytterligare en bokstav. Syftet med den lokala utvidgningen är att komma närmare yrken och yrkesroller.</p>

Rätt kompetens i rätt tid.

Myndigheten för yrkeshögskolan

Myndigheten för yrkeshögskolan
Box 145, 721 05 Västerås
www.myh.se